

Mál nr. 348/2021**M og
V v/ ábyrgðartryggingar A hjá V****Ágreiningur um bótaskyldu vegna slyss M 16. ágúst 2019.****Gögn.**

Málskot, móttakið 16.09.2021, ásamt fylgiskjöllum.

Bréf V, dags. 07.10.2021.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M hafi, hinn 16. ágúst 2019, orðið fyrir slysi við störf sín hjá A. Hann hafi verið að vinna á nýbyggingarsvæði, hrasað og dottið fram fyrir sig ofan í lyftugryfju í húsgrunni með þeim afleiðingum að hann meiddist illa á hægri hendi. Í lögregluskýrslu, dags. 19. ágúst 2019, er atvikum lýst svo að M „mun hafa stigið upp á sökkul, með fyrirhugaða stefnu inn í húsgrunninn, þegar hann missti jafnvægið og datt ofan í lyftugryfju.“ Telur M sig eiga rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu A vegna þessa en V hafi hafnað bótaskyldu, annars vegar á grundvelli þess að ábyrgð á aðstæðum á slysstað hvíli ekki á A, heldur X, sem hafi verið yfirverktaki, og hins vegar þess að ekki yrði ráðið af gögnum málsins að aðstæður á vinnusvæðinu gengju í berhöggi við lög og reglur og því hefði verið um óhappatilvik að ræða. X hafi verið aðalverktaki og Y undirverktaki, en Y hafi fengið A, vinnuveitanda M, til verksins sem undirverktaka sinn. Aðalverkstjóri á verkstað hafi verið starfsmaður X, en Y hafi haft með höndum verkstjórn vegna pípulagna en M hafi starfað við pípulagnir á verkstað. M telur kröfu sinni réttilega beint að A þar sem unnt sé, skv. 4. gr. reglna nr. 547/1996, að fela undirverktökum að tryggja öryggi á vinnustað. Þar sem engir verksamningar liggi fyrir sé því ósannað að X hafi tekið ábyrgð á svæðinu umfram A. M byggir á því að aðbúnaður og vinnuaðstæður á vettvangi hafi verið ófullnægjandi og segi í skýrslu Vinnueftirlitsins, dags. 19. ágúst 2019, að umferðarleiðir inn í húsgrunn á verkstað hafi verið ófullnægjandi. Lyftugrunnurinn hafi verið óvarin hola í gönguleið og hafi Vinnueftirlitið vísað til þess í skýrslu sinni að ákvæðum A. hluta 13.1. gr. og B. hluta 17. gr. í reglum 547/1996 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggisráðstafanir á byggingarvinnustöðum og við aðra tímabundna mannvirkjagerð hafi verið ábótavant. Til viðbótar vísar M til annarra ákvæða reglnanna, sem kveði á um frágang á vinnusvæðum. Þar segi m.a. að öll göt í gólfum og vinnupöllum sem hætt sé við að menn falli niður um skuli vera umgirt handriði eða hleri settur yfir gatið. Veruleg hættu hafi verið á falli ofan í lyftugryfjuna og hefði verið auðvelt að varna slysinu með hefðbundnum merkingum og tímabundnum fallvörnum en úrbætur hafi verið gerðar á vinnusvæðinu eftir að slys M átti sér stað. Þá hafi M ekki sýnt af sér stórkostlegt gáleysi umrætt sinn og komi skerðing bóta á grundvelli meðábyrgðar hans því ekki til skoðunar. Þar sem slys M sé að rekja til þess að A hafi vanrækt framangreindar athafnaskyldur, og skýrsla Vinnueftirlitsins sé afdráttarlaus hvað varði það að orsök slyssins megi rekja til ófullnægjandi umferðarleiða um húsgrunn, telur M því bótaskyldu til staðar.

Í bréfi V til nefndarinnar kemur fram að í lögregluskýrslu sé haft eftir M og vitnum að M hafi stigið upp á sökkulvegg á leið sinni um húsgrunninn þegar hann missti jafnvægið. Í tjónstilkynningu M sjálfs komi hins vegar fram að hann hafi verið að ganga niður stiga og fallið fram fyrir sig. V hafi hafnað bótaskyldu þar sem ósannað sé að slysið verið rakið til ófullnægjandi öryggisráðstafana á svæðinu eða annarra atvika eða aðstæðna sem A beri ábyrgð á. Þrátt fyrir að A beri sem vinnuveitanda samkvæmt lögum 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum, að gæta að öryggi eigin starfsmanna verði skaðabótaábyrgð ekki felld á hann þar sem hann hafi ekkert forræði haft á aðstæðum á vettvangi. Einungis tveir starfsmenn á svæðinu hafi verið á vegum A, sem hafi verið undirverktaki hjá Y, sem hafi séð um alla pípulagningarvinnu samkvæmt samningi við yfirverktakann X. Hafi því ábyrgð á öryggisráðstöfunum hvílt á Y eða X. Engin gögn hafi verið lögð fram um það að slíkar skyldur hafi hvílt á A og að sögn A hafi enginn skriflegur verksamningur verið gerður milli A og Y, og sé því ekki hægt að líta á starfsmenn A sem sjálfstæða verktaka enda hafi þeir starfað undir húsbóndavaldi Y. Þess utan hafi ekki verið sýnt fram á að aðstæður á svæðinu hafi verið í andstöðu við reglur eða óvenjulegar miðað við byggingarsvæði almennt. Lyftugryfjan hafi aðeins verið um metri að dýpt og telji V enga venju eða reglur standa til þess að viðhafa sérstakar lokanir eða varúðarmerkingar við slíkar aðstæður. Vinna hafi staðið yfir við lagnavinnu, m.a. í lyftugryfjunni og hafi því ekki verið unnt að loka henni eða hindra aðgengi með öðrum hætti. Þau ákvæði laga og reglugerða sem M vísi til verði í fæstum tilvikum heimfærð upp á vinnu í

húsgrunnum enda verði lokanir, merkingar og umferðarleiðir ekki tryggðar með sama hætti við slíka vinnu og þegar um lengra komnar framkvæmdir sé að ræða. Þá liggi ekki fyrir að M hafi ekki átt val um aðrar umferðarleiðir. Þá liggi engar frekari skýringar fyrir á því að hvaða leyti umferðarleiðir hafi verið ófullnægjandi eða hvort og þá hvernig slys M verði rakið til þess. Sé ekki sýnt fram á að skilyrði skaðabótaábyrgðar séu uppfyllt og verði M að bera hallann af því.

Álit:

Eins og fram kemur að ofan er deilt um hvort M eigi rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu A hjá V vegna slyss síns. Svo bótaskylda sé fyrir hendi úr ábyrgðartryggingu A þarf að mega rekja slys M til saknæmra athafna eða athafnaleysis af hálfu þess eða aðila sem það ber ábyrgð á, atvika eða aðstæðna sem A beri ábyrgð á. Er það M sem ber sönnunarbyrðina fyrir því að svo sé. Samkvæmt framburði M, eins og hann var túlkaður fyrir lögreglu, í lögregluskýrslu dags. 19. ágúst 2019, mun hann hafa „stigið upp á sökkul, með fyrirhugaða stefnu inn í húsgrunninn, þegar hann missti jafnvægið og datt niður í lyftugryfju.“ Þá kemur fram að annar starfsmaður á svæðinu hafi orðið vitni að atvikinu en ekki er að finna sjálfstæðan framburð hans í skýrslunni. Í skýrslu A til V, dags. 20. ágúst 2019 kemur fram að M hafi verið að stíga niður þegar „hann fellur fram fyrir sig og dettur niður grunninn“. Í tjónstilkynningu M til V segir að hann hafi verið að „ganga niður (stíga). Ég fell fram fyrir mig og dett niður.“ Í tilkynningu vinnuveitanda til Vinnueftirlits, dags. 21. ágúst 2019, er atvikum þá lýst á þann veg að M hafi hrasað og dottið niður í húsgrunn, og hafi sett höndina fyrir sig í fallinu“. Þá liggur fyrir skoðunarskýrsla Vinnueftirlitsins, um takmarkaða skoðun á slysstað en slysinu er lýst svo að M hafi fallið niður í húsgrunn við það að reyna að komast inn í hann. Þar segir um lýsingu og mat á aðstæðum: „Ófullnægjandi umferðarleiðir eru inn í húsgrunn á verkstað. Slík sem geta skapað slyshættu.“ Þá voru A veitt þau fyrirmæli að tryggja öryggi starfsmanna á umferðarleiðum á verkstað og leiðbeiningar um að mikilvægt væri að tryggja öruggar umferðarleiðir starfsmanna á verkstað, sbr. gr. 13.1. í A hluta reglna nr. 547/1996 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggisráðstafanir á byggingarvinnustöðum og við aðra tímabundna mannvirkjagerð og 17. gr. B hluta sömu reglna, sem vísað er til í skýrslunni. Þrátt fyrir þessi ummæli í skýrslunni er hún hvorki afdráttarlaus um það hvað olli slysi M eða að hvaða leyti umferðarleiðir inn í og um húsgrunninn þarfnist úrbóta. Þá kemur fram í skýrslunni að úrbætur hafi verið framkvæmdar en ekki er nánar útlistað í hverju þær hafi falist.

Fyrirliggjandi eru ljósmyndir af aðstæðum á vettvangi og af þeim virðist sem búið hafi verið að fylla í grunninn sjálfan, og má ráða af myndunum að dýptin hafi verið um 30 sentimetrar frá efri brún sökkuls, en ekki er deilt um að dýpt lyftugrunnsins, sem ekki var fyllt upp í, hafi verið um einn metri. Verður því ekki séð að almenn hættu hafi stafað af því að fara um grunninn sem slíkan og ekki liggur fyrir að öruggari umferðarleiðir, þ.e. fjær lyftugrunninum, sem ætla má að M hafi verið vel kunnugt um, hafi ekki staðið til boða.

Hefur M þannig ekki tekist að sýna fram á að tjón hans sé að rekja til saknæmra athafna eða athafnaleysis A, starfsmanna þess, annarra atvika eða aðstæðna sem það beri ábyrgð á. Er þá óþarft að fjalla frekar um þær röksemdir V að ábyrgð á aðbúnaði starfsfólks hvíli á X sem aðalverktaka eða Y þar sem M hafi starfað undir húsbóndavaldi þess, en ekki A.

Niðurstaða.

M á ekki rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu A hjá V

Reykjavík 2. nóvember 2021

Þóra Hallgrímsdóttir lögfr.

Sigurður Óli Kolbeinsson lögm.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir lögfr.